श्री ५ को सरकार

कानून, न्याय तथा संसदीय प्रवन्ध मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराजबाट बनाइबक्सेको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

२०१७ सालको ऐन नं. २८.

स्वस्तिश्री गिरिराज चक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत ओजस्वि राजन्य नेपाल तारा अतिओजस्वी त्रिभुवन प्रजातन्त्र श्रीपद ॐ रामपट्ट अतुल ज्योतिर्मय त्रिशक्तिपट्ट अतिप्रवल गोरखादक्षिणबाहु महाधिपति फिल्ड मार्शल र सर्वोच्च कम्याण्डर इन–चीफ श्रीमन्महाराजाधिराज श्री श्री श्री महाराज महेन्द्र वीर विक्रम जङ्गबहादुर शाहबहादुर शमशेर जङ्ग देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

आवश्यक पदार्थ नियन्त्रण अधिकारको व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावनाः नेपालका नागरिकहरूको सुविधाको लागि समाजको दैनिक चलन, व्यवहार र आहारको लागि चाहिने खाद्यान्न, माल, सामानको वितरण, विक्री र व्यापारमा समय समयमा आवश्यकतानुसार कडा नियन्त्रण गर्ने अधिकारको व्यवस्था गर्नु वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराजबाट नेपाल अधिराज्यको संविधानको धारा ५५ अनुसार यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः (१) यस ऐनको नाम आवश्यक पदार्थ नियन्त्रण (अधिकार) ऐन, २०१७ रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल अधिराज्यभर लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन तुरून्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषाः विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा–

"सूचित आदेश" भन्नाले नेपाल गजेटमा प्रकाशित आदेश सम्झनु पर्छ ।

३. आवश्यक पदार्थको वितरण इत्यादिलाई नियन्त्रण गर्ने अधिकारः (१) समाजको निमित्त कुनै पदार्थको वितरण बढाउन, कायम राख्न वा समान वितरण गराउन वा सुफत मोलमा प्राप्त गराउन श्री ५ को रकारले आवश्यक वा उचित देखेमा सूचित आदेशद्वारा त्यस्तो पदार्थको वितरण, व्यापार र वाणिज्यको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) ले दिएको अधिकारको सर्वसामान्यतामा कुनै प्रतिकूल प्रभाव नपारी त्यस्तो आदेशले देहाय बमोजिमको व्यवस्था गर्न सक्दछः–

(क) त्यस्तो कुनै पदार्थको बेच्ने वा खरीद गर्ने मोल नियन्त्रण गर्ने,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) त्यस्तो कुनै पदार्थको सञ्चय, वितरण, परिवहन, आर्जन, विक्री व्यवहार र उपभोगलाई लाइसेंस, पर्मिट वा अरू किसिमबाट नियन्त्रण गर्ने,

(ग) साधारण तवरले विक्रीको निमित्त रहेको पदार्थलाई विक्री गर्दिन भनी अड्नेलाई सो गर्न नदिने,

(घ) जनहितको ख्याल नराखी त्यस्तो पदार्थको सञ्चय गरी राख्ने व्यक्तिलाई आदेशमा तोकिए बमोजिम सम्पूर्ण सञ्चय वा तोकिएको भाग तोकिएको व्यक्ति वा वर्गलाई तोकिएको भागमा तोकिएको अवस्थामा विक्री गर्न बाध्य गराउने,

(ङ) यस प्रकारको कुनै पनि पदार्थ सम्बन्धी कुनै किसिमको व्यापारिक वा आर्थिक कारोवार नियमित गर्ने र निषेध गर्ने,

(च) माथि उल्लेख गरिएका कुराहरूमध्ये जुनसुकैलाई नियमित वा निषेध गर्ने अभिप्रायले समाचार वा तथ्यांक संकलन गर्ने,

(छ) यस प्रकारको कुनै पनि पदार्थ सञ्चय गर्ने वा वितरणको काम गर्ने वा त्यस्तो पदार्थको व्यापार गर्ने व्यक्तिलाई तत्सम्बन्धी रेकर्डहरू र बहीखाताहरू तैयारी राख्न र यस किसिमका रेकर्डहरू बहीखाताहरू जांच पडतालका निमित्त पेश गर्न वा त्यस विषय आदेश भए बमोजिम खवर दिन झिकाउने, ।

(ज) कुनै प्रासङ्गिक र पूरक कुराहरूको निमित्त, खासगरी, घर गाडी, डुङ्गा हवाइ जहाजहरूमा खान तलासी गर्ने, सो गर्दा लेखिए भेटिएका कुनै वस्तु, जसका सम्बन्धमा आदेश मिचिएको, मिचिन लागेको, मिचिने भएको छ भन्ने कुरा सो खान तलासी गर्ने व्यक्तिको मतमा पूर्ण विश्वास हुन्छ, सो वस्तु जफत गर्ने, लाइसेंस, पर्मिट वा अरू कागजपत्र दिने, जारी गर्ने र सो बारेको दस्तूर लिने, र

(झ) त्यस्तो आदेशका कुराहरू उल्लंघन गरे वापत दिइने सजाय, तर त्यस्तो सजाय गर्दा ३ वर्षभन्दा बढी कैद वा ने. रु. दुइ हजार रुपैयां भन्दा बढी जरिवाना गर्न हुंदैन ।

४. आदेश बर्खिलाप गरेमा सम्पत्ति जफत हुनेः (१) कसैले दफा ३ अन्तर्गत कुनै आदेशको बर्खिलाप काम कुरा गरेको ठहरिएमा अदालतले सो बर्खिलाप काम कुरा गरेको कसूरसंग सम्बन्धित सम्पत्ति जफत गर्न सक्नेछ र त्यसरी जफत भएमा त्यस्तो सम्पत्ति श्री ५ को सरकारको अधीन हुने गरी आदेश दिनु पर्छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) खाद्यान्न सम्बन्धमा र आदेशमा कीटानी साथ जफत हुने भनी लेखिएको कलममा अदालतले जफत गर्ने आदेश दिनु पर्छ । जफत गर्न नपर्ने ठहरचाएमा कारण खोली पर्चा लेखी मिसिल सामेल राख्नु पर्छ ।

५. उद्योग र प्रेरणाबारेः दफा ३ बमोजिम गरिएको आदेशको उल्लंघन गर्न प्रयत्न गरेमा वा सो गर्न दुरुत्साहन गरेमा सो आदेश उल्लंघन गरेको मानिने छ ।

६. झुट्टा वयान दिएमा सजायः कसैले देहायको कुनै कसूर गरेमा रु. ५०००। पांच हजारसम्म जरिवाना वा तीन वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।

(क) कसैलाई दफा ३ बमोजिम कुनै कुराको वयान या खवर गर्ने आदेश भएकोमा जानी जानी वा जान्न पर्ने मनासिव माफिकको कारण भैकन पनि झुट्टा कुराको वयान, वक-पत्र वा खवर दिएमा, वा

(ख) सो आदेश बमोजिम राख्नु पर्ने कुनै बही हिसावको कागज, खाता, स्रेस्ताका तमसुक, कबूलियत, हिसाव वा अरू कागजात राख्दा झुट्टा वा फरेव गरेको देखिएमा ।

७. मुद्दा दायर गर्नेः यस ऐन अन्तर्गत सजाय हुने कसूर सम्बन्धी मुद्दा श्री ५ को सरकारको वा यस सम्बन्धमा श्री ५ को सरकारबाट अधिकार दिएको अधिकारीको स्वीकृति बेगर कुनै अदालतमा दायर हुन सक्नेछैन ।

८. अधिकार दिनेः (१) यस ऐन बमोजिम श्री ५ को सरकारमा रहेको कुनै अधिकार वा यो ऐन बमोजिम गर्नु पर्ने आवश्यक कारवाइ गर्ने गरी श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा प्रकाशित आदेशद्वारा कुनै अधिकारीलाई अधिकार दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) ले दिएको अख्तियारको सर्वसामान्यतामा प्रतिकूल प्रभाव नपर्ने गरी खासगरी त्यस्तो आदेशद्वारा श्री ५ को सरकारले निम्नलिखित अधिकार दिन सक्छ ।

(क) कुनै घर, क्याम्पा, डुङ्गा, गाडा वा हवाइ जहाजको खान तलासी लिने,

(ख) कुनै पदार्थका सम्बन्धमा यस ऐन बर्खिलाप कसूर गरेको छ भन्ने विश्वास गर्नु पर्ने मनासिव माफिकको कारण छ भन्ने सो अफिसरले ठहरचाएमा निजले सो पदार्थ कब्जा गर्ने र दाखिल गर्ने गराउने ।

(ग) कुनै व्यक्तिले यस ऐन बर्खिलाप कसूर गरेको छ भन्ने विश्वास गर्नु पर्ने मनासिव माफिकको कारण छ भन्ने सो अफिसरले ठहरचाएमा सो व्यक्तिलाई गिरफ्तार गर्ने ।

तर– यस दफामा लेखिएको कुनै कुराले कैदको सजाय गर्ने अधिकार दिन अख्तियार भएको मानिने छैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

९. सद्भावनाले गरेको कामको बचाउः दफा ३ अन्तर्गत दिएको आदेश बमोजिम सद्भावनाले गरेको काम वा गर्न आंटेको कामको लागि कुनै व्यक्ति उपर कुनै मुद्दा वा अरू कानूनी कारवाइ चलाइने छैन ।

१०. जाहेरवालाले कमिशन पाउनेः यस ऐन बमोजिम श्री ५ को सरकारबाट निकालिएको आदेश बर्खिलाप गरेकोमा उजूर परी दोषी साबित भई अन्तिम ठहर फैसला भएमा बिगो जफत भएकोमा जफत भएको बिगोको र जफत नभएकोमा असूल भएको दण्डको सयकडा २५ पच्चीस जाहेरवालाले कमिशन पाउने छ ।

११. प्रचलित नेपाल कानूनसंग बाझिएमा गर्नेः यस ऐनमा लेखिएको जति कुरा यसै ऐन बमोजिम र यस ऐनमा नलेखिएको कुरा जति प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ ।

इति सम्बत् २०१७ साल गते रोज शुभम्-----

लालमोहर सदर मितिः २०१७।११।६।६.

आज्ञाले,–

उदयप्रसाद उपाध्याय

श्री ५ को सरकारका का. मु. सचिव,

कानून, न्याय तथा संसदीय प्रवन्ध मन्त्रालय ।

गोरखापत्र छापाखानामा मुद्रित ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।